

УДК 316.647.5:371.13

Анад Алі Шахейд

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЦІННОСТЕЙ НАРОДНОГО ХУДОЖНЬОГО МИСТЕЦТВА: РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті представлено аналіз формувального етапу педагогічного експерименту щодо результатів формування цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецьких факультетів. Розкрито сутність педагогічних умов з формування цінностей народного художнього мистецтва у студентів.

Ключові слова: ціннісне ставлення, народне художнє мистецтво, мистецтвознавчі спеціальності, студенти.

Метою нашого експериментального дослідження став аналіз стану сформованості цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей в умовах професійної підготовки. У процесі експериментального дослідження нами було вирішені наступні задачі:

- 1) визначення поняття «ціннісне ставлення до народного художнього мистецтва»;
- 2) формування у студентів мистецтвознавчих дисциплін ціннісного ставлення до народного художнього мистецтвау процесі фахової підготовки;
- 3) створення творчого середовища з метою перевірки у студентів мистецтвознавчих спеціальностей рівнів сформованості цінностей народної художньої культури.

На формувальному етапі педагогічного дослідження нами проводився контрольний зріз рівнів сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей. Ефективність запропонованої педагогічної моделі формування у студентів ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва виявлялась шляхом порівнювання експериментальних даних, отриманих під час констатувального та формувального етапів педагогічного дослідження. Прикінцеві результати дослідження також порівнювались з даними, отриманими під час первинного та вторинного обстеження студентів контрольних

© Шахейд Анад Алі, 2013

груп. Потім виставлялась інтегрована оцінка, яка виходила з суми балів з когнітивного, емоційно-ціннісного та діяльнісно-поведінкового критеріями.

На контрольному зрізі формувального етапу педагогічного експерименту видно, що в експериментальній групі були отримані більш високі результати по відношенню до контрольної групи. Згідно з когнітивним критерієм – обізнаність студентів щодо цінностей народного художнього мистецтва, були отримані такі дані, які представлені у таблиці 1.

Таблиця 1.

Рівні сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва у студентів за когнітивним критерієм (у %)

Групи	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
ЕГ	23,9	43,9	32,2
КГ	31,4	45,8	22,8

Як свідчать дані, подані у таблиці 1, високий рівень сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва за когнітивним критерієм мають КГ – 31, 4% та ЕГ – 23,9%. До середнього рівня сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва за когнітивним критерієм належать КГ – 43,9% та ЕГ – 45,8%. Для низького рівня притаманні наступні дані: КГ має 22,8% студентів та ЕГ відповідно – 22, 8%.

Отримані дані свідчать про те, що цілеспрямована робота, яка проводилась у експериментальних групах на заняттях, які входять до планових програм з мистецьких дисциплін для вищого навчального закладу, а також у поза аудиторний час, сприяла підвищенню рівня сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва у студентів за когнітивним критерієм.

Щодо емоційно-ціннісного критерію сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва, то були зафіксовані зміни, як в експериментальній, так і в контрольній групах. Узагальнені результати, отримані у результаті проведеного зрізу щодо рівнів сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва у студентів за емоційно-ціннісним критерієм, подані у таблиці 2.

Таблиця 2.

Рівні сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва у студентів за емоційно-ціннісним критерієм (у %)

Групи	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
ЕГ	37,6	42,4	20
КГ	24,4	37,5	24,1

Отримані експериментальні дані, подані у таблиці 2, свідчать про те, що з впровадженням однієї з педагогічних умов, а саме: впровадження до навчально-виховного процесу вищого навчального закладу мистецького профілю емоційно-насичених форм та методів, спрямованих на підвищення рівня формування ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва, суттєво підвищився рівень ціннісного ставлення студентів до народного художнього мистецтва, що підтверджується кількісними та якісними змінами у контрольних групах.

Так, на високий рівень представлений у 37,6 % студентів, тоді як на констатувальному етапі педагогічного експерименту цей показник мали лише 21,6% студентів. Для середнього рівня спостерігається наступна динаміка: 42,4 % респондентів з експериментальної групи, тоді як у низькому рівні зафіксовано 24,1 % студентів, у той же час на констатувальному етапі педагогічного експерименту спостерігалось 33,7 %

Значній зміні результатів динаміки сформованості ціннісних орієнтацій студентів на формуальному етапі педагогічного експерименту сприяли оновлення змісту, форм та методів, які б підвищили рівень сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва у студентів за діяльнісно-поведінковим критерієм (таблиця 3).

Як подано у таблиці 3., в експериментальній групі після проведення контрольних зрізів на формуальному етапі педагогічного експерименту рівень за діяльнісно-поведінковим критерієм значно вищий, ніж у контрольній групі.

Так, на високому рівні було виявлено 55,8 % студентів ЕГ і 23,7 % КГ; на середньому рівні – 44,2 % респондентів ЕГ і 35,9 % КГ; на низькому рівні КГ залишилось 40,4 % студентів мистецтвознавчих спеціальностей. Отримані дані свідчать про те, що зі студентами, з

якими проводилась цілеспрямована робота щодо підвищення рівня сформованості ціннісного ставлення до народного мистецтва, цей рівень значно підвищився.

Таблиця 3.

Рівні сформованості ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва у студентів за діяльнісно-поведінковим критерієм (у %)

Групи	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
ЕГ	55,8	44,2	21,4
КГ	40,7	35,9	40,4

Порівняльні результати рівнів сформованості цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей у експериментальних та контрольних групах переставлено у таблиці 4.

Таблиця 4.

Порівняльні результати рівнів сформованості цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей у експериментальних та контрольних групах за результатами констатувального та формуального етапів педагогічного експерименту

Етапи експерименту	Рівні											
	Високий		Середній				Низький					
	ЕГ – 124		КГ – 118		ЕГ – 124		КГ – 118		ЕГ – 124		КГ – 118	
	Кіл-ть	%	Кіл-ть	%	Кіл-ть	%	Кіл-ть	%	Кіл-ть	%	Кіл-ть	%
Констатувальний	24	19,5	8	14,5	61	49,3	30	51,8	39	31,2	19	33,7
Формувальний	42	33,5	14	24,5	72	58,2	27	47,5	10	8,3	16	28

Як видно з поданої таблиці 4, в експериментальній групі відбулися позитивні якісні зміни у підвищенні рівнів сформованості цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей.

Зазначимо, що на формувальному етапі педагогічного експерименту у студентів експериментальної групи нами було проведено контрольний зріз щодо перевірки ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва за діагностичними матеріалами, дотичними до тих, які ми використовували на констатувальному етапі педагогічного експерименту. Якщо порівняти дані, отримані на констатувальному та на контрольних етапах нашої дослідно-експериментальної роботи, то стає очевидним, що рівень сформованості цінностей народного художнього мистецтва у студентів в експериментальній групі значно підвищився, в той час як в контрольній групі ці зміни не так очевидні.

Отже, наша робоча гіпотеза про те, що рівень сформованості цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей може підвищитися за умови впровадження в лекційно-практичний курс вищих навчальних закладів мистецького профілю розробленої педагогічної технології формування ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва повністю підтвердилася.

Таким чином, узагальнюючи всі дані, отримані в ході експериментальної роботи, можна зробити висновок про ефективність запропонованої педагогічної технології, яка включає в себе педагогічні умов та впровадження в лекційно-практичний курс спецкурсу для студентів мистецьких факультетів «Методика роботи з народним художнім мистецтвом».

За підсумками проведеного нами експериментального дослідження можна зробити такі висновки. Зацікавленість студентів мистецтвознавчих спеціальностей щодо формуванні ціннісних орієнтацій засобами народного художнього мистецтва досить висока, що підтверджується їхніми відповідями на анкети «Мое ставлення до народного художнього мистецтва», але в той же час, вони плутають важливі для цього процесу явища і часто не можуть відобразити своє реальне ставлення до народного художнього мистецтва.

Студенти мистецтвознавчих спеціальностей у процесі навчання, тобто при постійному контакті зі світом мистецтва, живописом, налаштовуються на більш позитивне сприйняття світу, його осмислення та відтворення. Отже, образотворче мистецтво є не тільки засобом познайомити студентів зі світом, культурою і традиціями свого та інших народів, але і є тим позитивним чинником саме для формування у них цінностей народного художнього мистецтва (Щолокова О. П., 1993). До такого висновку ми прийшли після

проведення експерименту зі студентами Інституту культури і мистецтв Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Саме студенти мистецтвознавчих спеціальностей показали більш високий рівень сформованості цінностей народного художнього мистецтва у процесі спеціального навчання з найбільшим результатом.

Ми дозволяємо собі стверджувати, що процес активізації художньої освіти є один із ефективних засобів формування цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей вищих навчальних закладах (Школяр Л., 2006).

У процесі нашого дослідження ми зробили висновок про те, що формування цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей університету здійснюватиметься ефективно за умови виділення пріоритетним завданням створенні у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу ціннісного художнього простору для студентів мистецтвознавчих спеціальностей університету. Формування ціннісного ставлення до народного художнього мистецтва у студентів в процесі лекційно-семінарського курсу будуть враховуватися ціннісно насичені форми та методи, які б сприяли формуванню цінностей народного художнього мистецтва у студентів мистецтвознавчих спеціальностей університету (Мкртічян О. А., 2010).

Таким чином, проведене дослідження дозволяє нам зробити висновок про кореляційну залежність між рівнем сформованості цінностей народного художнього мистецтва та художньої освіченістю особистості студентів, що свідчить про необхідність більш раннього формування такого виду засобами образотворчого мистецтва у загальноосвітніх навчальних закладах та позашкільних навчальних закладах.

Література

1. Концепція виховання дітей та молоді у сучасній системі освіти // Молодь і закон: Збірник нормативних актів і документів з проблеми виховання студентської молоді / За заг. ред. Н.І. Косаревої. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 237-250.
2. Мкртічян О. А. Естетичне виховання у процесі формування особистості / О. А. Мкртічян // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2010.– № 7 (9).– С. 359-364.

3. Основи національного виховання: Концептуальні положення // За заг. ред. В. Г. Кузя, Ю. Д. Руденка, З. О. Сергійчук. – К.: Київ, 1993. – 151 с.

4. Школяр Л. Освітня галузь «мистецтво» у системі культуровідповідної освіти / Л. Школяр // Мистецтво і освіта. – 2006. – №3 (41). – С. 6-8.

5. Щолокова О. П. Художньо-естетичне виховання школярів засобами світової художньої культури: – К.: УДПУ, 1993.

А. А. Шахейд

ФОРМИРОВАНИЕ У СТУДЕНТОВ ИСКУССТВОВЕДЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ЦЕННОСТЕЙ НАРОДНОГО ХУДОЖЕСТВЕННОГО ИСКУССТВА: РЕЗУЛЬТАТ ИССЛЕДОВАНИЯ

В статье представлен анализ формирующего этапа педагогического эксперимента по результатам формирования ценностей народного художественного искусства у студентов искусствоведческих специальностей. Раскрыты педагогические условия формирования ценностей народного художественного искусства у студентов искусствоведческих специальностей.

Ключевые слова: ценностное отношение, народное художественное искусство, искусствоведческие специальности, студенты.

A.A. Shahejd

FORMING THE FOLK ART VALUES IN STUDENTS WHO SPECIALIZE IN ARTS: THE RESULTS OF THE RESEARCH

The paper presents an analysis of the molding stage pedagogical experiment results on the formation of values in national art students of art schools. The essence of the pedagogical conditions for the formation of values in national art students.

Keywords: value ratio, folk art, art specialty students.

Рецензенти:

Тернопільська В. І. – д. пед. н., проф.,

Муромець В. Г. – канд. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 01.11.2013

УДК 37.018.43

О. В. Шпагіна

СПЕЦИФІКА ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

У статті розкрито сутність дистанційного навчання; проаналізовано передумови та чинники, які сприяли його швидкому поширенню та популяризації. Розглянуто нормативні документи та законодавчі акти, які регулюють сферу дистанційної освіти в Україні з 2000 р. Виявлені позитивні та негативні риси даної форми навчання, зокрема чинники, які зазвичай позбавлені належної уваги.

Ключові слова: дистанційна форма навчання, переваги та недоліки, новітні технології, веб-форуми.

Постановка проблеми. Дистанційне навчання – взаємодія вчителя та учнів між собою на відстані, що відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (цілі, зміст, методи, форми роботи, засоби навчання) і реалізуються специфічними засобами Інтернет-технологій або іншими засобами, що передбачають інтерактивність (Лабораторія дистанційного навчання. Терmini и определения дистанционного обучения).

Дистанційна освіта – досить нове явище в педагогіці: її інтенсивний розвиток припав на 70-ті роки ХХ сторіччя в Західній Європі та Америці. В Україні дистанційна форма навчання (ДФН) була введена в 2000 році (Юридический портал Pravotoday.in.ua. Дистанционное образование) та регулювалась наступними нормативно-правовими та законодавчими актами:

- Конституція України;
- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про національну програму інформатизації»;
- Постанова Верховної Ради України від 06.07.2000 р. №1851-III «Про затвердження завдань національної програми інформатизації на 2000-2002 роки»;
- Указ Президента України від 31.07.2000 р. № 928/2000 «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні».